

Beszámoló

a Tamási Helytörténeti Alapítvány

2021. évi tevékenységéről

A Tamási Helytörténeti Alapítványt 1995-ben hozta létre tizennégy helyi személy, akik szülővárosuk múltjának tárgyi és írásos emlékeinek megőrzését az utókornak fontos feladatnak tartották. Az alapítók között voltak a közművelődési, közgyűjteményi dolgozók, pedagógusok, vállalkozók. Az alapítványt 1996-ban jegyezte be a Tolna Megyei Bíróság 3/1996-os nyilvántartási számon.

A Tamási Helytörténeti Alapítvány működésének alapvető célja a város történeti, néprajzi és kulturális hagyományainak megőrzése, a meglévő írásos dokumentumok, fotók, tárgyak összegyűjtése, egy állandó helytörténeti kiállítás támogatása. Az alapítvány céljai között szerepel a város történetének és néprajzának szaktudományos feldolgozása, tanulmányok készítése. Fontos a város néprajzi és helytörténeti értékeinek hiteles bemutatása és megismertetése.

Az Alapítvány 2021-es működését is alapjaiban határozta meg az országos járványhelyzet. Legfontosabb céljaink továbbra is csak minimálisan tudtak érvényesülni. Így a 2021-es év az egyik legszerényebbnek mondható.

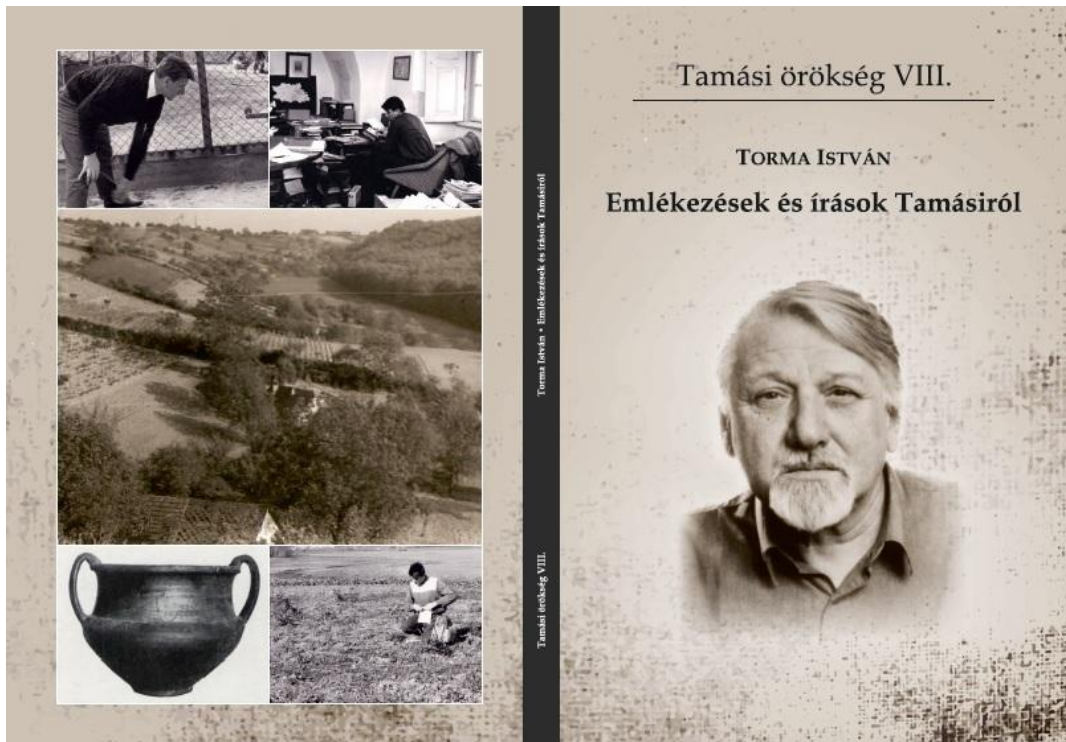
Az Alapítvány működéséhez szervesen kapcsolódik a Présházmúzeumnak, mint a Helytörténeti Gyűjtemény kiállítóhelyének, a Tamási Városi Könyvtárra közös fenntartása, gondozása, gyarapítása, a szőlőhegy történetének hiteles bemutatása és megismertetése a felnövekvő nemzedékekkel és a látogatókkal. E gyűjtemény - a nyári minimális látogatottság mellett -, szinte egész évben zárva volt. Tevékenységünk az épület egész éves felügyeletére, gondozására korlátozódott. A múzeumban ez évben tárgy-gyarapodás nem volt.

Az előző évek gondos, szakszerű és takarékos gazdálkodása idén is biztosította a pénzügyi forrásokat működésünk fenntartásához. Az Alapítvány forrásai - az elmúlt évekéhez hasonlóan -, alapvetően adományokból, pályázatokból és az SZJA 1 %-ából származtak. Folyamatos és jelentős bevételi forrásként jelenik meg 2021-ben is a saját helytörténeti kiadványok értékesítéséből származó összeg. Ezen összegek tovább segítették az eredményes gazdálkodást.

Az „1%-os” felajánlások összege 44,255,-Ft volt, melyet ezúton is köszönünk mindazoknak, akik ezen keresztül támogatták az Alapítványt. Az összeget a www.tamasihelytortenet.hu honlapunk fenntartási, valamint könyvelési költségekre használtuk fel.

Decemberben ünnepelte volna 80. születésnapját Dr. Torma István régész a MTA Régészeti Intézetének nyugalmazott tudományos főmunkatársa, a Topográfiai Osztályés Adattár vezetője, az Ásatási Bizottság egykori elnöke. Torma István 1940. december 16-án született Tamásiban, a község Dorombos nevű részén, paraszti családban. A helyi gimnáziumban érettségizett 1959-ben. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem történelem-régészet szakán végzett, az Eötvös Collegium tagja volt. 1964-ben diplomázott, szakdolgozatát „A Koppány- és Kapos-völgy őskori települései” címmel írta. 1967-ben egyetemi doktori, 1998-ban pedig

PhD fokozatot szerzett. Már egyetemista korában részt vett az 1960-as évek elején kezdődő, Magyarország Régészeti Topográfiaja című program adattári előkészületeiben, amely az ország összes régészeti lelőhelyének feltérképezését tűzte ki célul, egységes szerkezetben, járási keretek között, szakirodalmi adatgyűjtés, a múzeumi anyagok feldolgozása, és főként terepbejárások segítségével. Diplomaszerezés után, 1964-ben első - és egyetlen -, munkahelye a Régészeti Kutató Csoport (később Intézet) lett. Torma István sokszor saját tudományos ambíciót is háttérbe szorítva vitte tovább a topográfia ügyét, mindig ő volt az, aki akkor is fontosnak tartotta a régészeti lelőhelyek szisztematikus térképezésének gondolatát, amikor objektíve nem voltak adottak a feltételek a folytatásához.

Munkáját számos szakmai elismeréssel: 1981-ben Akadémiai díjjal, 1992-ben Kuzsinszky Bálint-émlékéremmel, 2010-ben Schönvisner István-díjjal jutalmazták, a topográfia 9. kötetét pedig Akadémiai nívódíjjal tüntették ki. Hetvenedik születésnapját a szakma a Magyar Nemzeti Múzeumban rendezett konferenciával, munkahelye pedig tisztelgő tanulmánykötettel ünnepelte. 1961 és 1964 között Tolna megyében a Kapos, a Koppány és a Sió völgyeit járta be, a környék ősteleplését feldolgozó szakdolgozata elkészítéséhez. A Tamási és a Dombóvári járás 29 településének 353 lelőhelyét azonosította be és írta le a helyszíni terepbejárások során. A tamási Vágóhídnál 1967-ben késő bronzkori urnatemető leleteit mentette meg, 1968-ban Pári határában jelentős neolitikus, rézkori és bronzkori telepet hozott napvilágra, 1969-ben Szakályban pedig középső bronzkori temetőt kutatott. Az országban elsőként ő azonosított középkori szántóföldnyomokat, a Tamásitól délre fekvő erdőben, az elpusztult Kospa falu határában. Szülővárosa, Tamási múltja kiemelten foglalkoztatta. A tamási vár történetét előbb a helyi gimnázium jubileumi évkönyvében írta meg, majd szakmai kiadványban is közölte. Papp István tamási esperes, helytörténész 2000-ben megjelent helytörténeti monográfiáját sajtó alá rendezte, 2015-ben pedig szerkesztette a Tanulmányok Tamási történetéből című tanulmánykötetet, amelybe az őskori fejezetet maga írta meg. Közreműködött a település várossá nyilvánításakor szükségessé vált címer megtervezésében is. A helytörténeti témáknak rendszeresen helyet adó Tamási Kalendáriumnak 2005-ös indulásától kezdve állandó szerzője volt, cikkeiben nem csak a már említett régészeti, de

helynévtani, sőt néprajzi témákat is feldolgozott. Szakmai alapossága, segítőkészsége, páratlan anyagismerete, tárgyi tudása, a régészeti lelőhelyek és leletek sorsa iránti odaadása példa minden régész számára. Közvetlen, kedélyes személyisége mindenki számára ismert volt. Városunk szülöttének és elkötelezett lokálpatriótájának tanulmányaiból, személyes interjúból egy önálló írásgyűjteménnyel emlékeztünk rá a Tamási Örökség könyvsorozatban. Ennek összeállítására felkértük életének és munkásságának szakavatott ismerőjét dr. K. Németh András, aki a kérésünket elfogadta. Ezen újabb hiánypótló mű méltó emléket állított Torma Istvánnak. Alapítványunk a könyv tartalmi rendszerezését, digitalizálását, egységes szerkezetbe történő rendezését vállalta. Ezen digitális anyagok a könyv lezárása végén a Helytörténeti Gyűjtemény digitális adattárának is átadásra, ezáltal megőrzésre kerültek, így később is kutathatóvá válnak. A könyvkiadáshoz kapcsolódó munkákat és feladatokat az Alapítvány felvállalta és elvégezte. A könyvet 100 példányban, kb. 170 oldalon jelent meg a Régészet Napja alkalmára.

A 2021. év további főbb tevékenységei:

- a Présházmúzeum zárva tartási ideje alatt is rendszeresen ellenőriztük a kiállító-helyiségeket és a tárgyakat, az építményt. Egész évben folyamatosan karban tartottuk a présház környezetét;

- egész évben folyamatosan bővítettük a www.tamasihelytortenet.hu weboldalunkat. A több mint öt éves működtetés alapján - a látogatottsági adatok figyelembevételével -, megállapítható, hogy továbbra is komoly igény és érdeklődés mutatkozik a helytörténet megismerésének és kutatásának ezen új módjára vonatkozóan. Úgy gondoljuk, a honlap elérte létrehozásának célját: a helytörténet szakmai és tudás-anyagának - mindenki számára történő-, közkincsé tételét. Ezen kívül fontos és közvetlen kapcsolatot jelent a közeli és távoli nagyközönség és az Alapítvány között, melyet jól kiegészít a hozzá kapcsolódó facebook oldal is.

- az év folyamán tagjaink révén rendszeresen tartjuk a kapcsolatot a Tolna Megyei Egyed Antal Honismereti Egyesülettel, tájékoztatást nyújtva az Alapítványunk által végzett tevékenységünkről;

- előzőeken kívül az év során tovább folytattuk a működés adminisztratív feladatait is. Az Alapítvány minden munkatársa, tisztségviselői és a külső munkatársak (pénztáros, szakmai segítők) díjazás és költségtérítés nélkül látják el feladataikat.

Tamási, 2022. február 15.

Tamási Helytörténeti Alapítvány